

A köztársaság válsága, a megoldására tett kísérletek

Róma a köztársaság háborúi után városállamból világbirodalom lesz, de a belső helyzete nem stabil, a köztársaság válságba kerül.

1. A válság okai

a) A parasztok és a hadsereg válsága

A parasztok elvesztették földjeiket, mert háborúztak, ez alatt pedig senki nem művelte a területeket.

⇒ kölcsönöket kellett felvenniük, amiket nem tudtak visszafizetni ⇒ eladósodtak

⇒ földjeik a nagybirtokosok kezébe kerülnek.

Megoldás lehet:

- Földosztás, az újonnan elfoglalt területekről
- Zsoldos hadsereg felállítása: meg tudnának élni földművelés nélkül is

b) Hatalmi harcok

A nemesek két részre oszlanak, a szenátori és lovagi rend között hatalmi harcok folynak

A szenátori rend

⇒ tagjai a régi római nemesek, akik tisztségeket kaphatnak a szenátuson belül.

⇒ők még jobban meggazdagodtak a meghódított illetve a parasztok földjeiből

A lovagi rend

⇒ tagjai nem rendelkeznek nemesi származással

⇒ meggazdagodtak fegyvergyártásból, kereskedelemről, vagy műhelyeikből

⇒ földbirtokuk nem lehet, és tisztségeket sem tölthettek be. ⇒ ez ellen lázadtak.

c) A rabszolgotartás válsága

Róma nincs felkészülve egy esetleges lázadásra, már pedig a rabszolgák rengetegen vannak, és nincs rájuk felügyelő szervezet.

d) Szövetségi rendszer válsága

Róma a már leigázott, majd szövetségesévé tett népek segítségével hódít meg újabb és újabb népeket

⇒A szövetségesek cserébe teljes római polgárjogot követelnek ⇒ vagyonszerzési jog

⇒ a meghódított területek fellázadnak

2. Megoldási kísérletek:

a) Tiberius Gracchus

Célja: földosztást akar elérni ⇒ felújítja a Licinius-féle földtörvényt ⇒ egy-egy embernek legfeljebb 500 iugenum földje lehet ⇒ a többi szét lehetne osztani.

Eredmény: nem tudja végigvinni, mivel ellenfelei megölik.

b) Caius Gracchus

Átfogó reform programot dolgozott ki, főleg a szegényebbekkel foglalkozik.

- Agrár törvény: folytatja a földosztást
- Kiepipít egy közmunka programot. Ez a lovagrendi embereknek is vállalkozási lehetőség
- Állami feladattá teszi a proletárok gabonával való ellátását.
- a lovagokat támogatja a szenátorokkal szemben ⇒ emiatt fellázítják ellen a népet, egy utcai verekezésben ölik meg.

c) Marius- a hadsereg válságának megoldása

108-ban konzullá választják Mariust, és Jugurtha ellen küldik Afrikába. ⇒mielőtt elindulna Jugurtha ellen, **zsoldosokat** toboroz a proletárokból. 16 éves katonai szolgálat után veteránok lesznek, és földbirtokot kapnak.

Politikai következmények: mivel ütőképes hadsereg áll a hadvezérek rendelkezésére, a győztes hadvezér **beleszólhat a hatalomba**. ⇒ **polgárháború lesz**, mert az optimáták és a néppárt tagjai egyaránt toboroznak hadsereget ⇒ a **megoldás az egyeduralom** (diktatúra) bevezetése lesz.

Sulla diktatúrája

- Proscriptio: kihirdeti, hogy kik az ellenségei, ezeket büntetlenül meg lehet ölni.
- Veteránjainak letelepítése
- Megfosztja a néptribunusokat vétőjoguktól
- Felszabadított rabszolgákat is alkalmaz.

Politikai helyzet Sulla után

3 politikus kerül vezető szerepbe: Crassus, Pompeius, Julius Caesar: ők az első triumvirátus I. e. 59-ben Caesar lesz a konzul, a tagok számára kedvező feltételeket teremt:

1. Pompeius katonái földet kapnak
2. Crassus Ázsia adóbérletét
3. Caesar hivatala lejártá után megkapja Gallia provinciát 5 évre (Itt lehet hódítani, így meggazdagodni és híres hadvezérré válni is. Ráadásul közel van Itáliához.)

Caesar i. e. 48-ban megveri Pompeius seregeit Pharszalosznál. I. e. 47-ben visszatér Rómába, és átveszi a hatalmat.

Caesar katonai diktatúrája

Intézkedései:

- Tisztségeket halmoz fel
- Csökkenti a lovagok és szenátorok közti ellentétet
- Kolóniákat alapít (veteránok letelepítése)
- Pénzt veret
- Ingyen gabonát oszt
- Naptárreform (szökőév)

De arroganciája miatt láznak ellene. ⇒ i. e. 44-ben megölik.

Második triumvirátus

Tagjai: Caesar lehetséges örökösei: Marcus Antonius, a konzul társa, Lepidus, a diktátori helyettese és Octavianus, Céljaik:

- Caesar gyilkosainak megölése
- A birodalom felosztása

Intézkedéseik

- e. 42-ben Phillipi mellett megverik Brutus és Cassius csapatait.
- megindul a Marcus Antonius és Octavianus harca a birodalom egyeduralmáért. I. e. 31-ben az actiumi csatában csapnak össze a seregek, és Antonius vesz. Ezután Octavianus bevezeti a principátust.